

לקחה מזוב

פרשת מטות התשס"ח

וצא לאור ע"י רשת מוסדות "טוב" בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעריכת הרב מנשה צדקה שליט"א

הדלקת נרות שבת ניו יורק 8:01
 מוצאי שבת 9:30
 סוק"ש מג"א 8:49
 סוק"ש גר"א 9:25
 הצות 1:03

שבת מברכין חודש מנחם אב
 המולד: יום שבת לפנות בקר שעה 12 30 דקות 11 חלקים
 ר"ח ביום שבת

הברכות שנתנבא לישראל הי' דבר ד' שיצא מפיו. (ר"צ הכהן)

"איש כי ידור נדר לד' או הישבע שבועה לאסור איסור על נפשו לא יחל דברו, ככל היוצא מפיו יעשה" (ל, ג)
איש כי ידור נדר – שידור כשהוא איש מיושב בדעתו אבל הנודר בכעסו אינו בגדר איש ונמשל כבהמה.

איש כי ידור נדר... לא יחל דברו – שלא יקלקל את הדיבור שלו אלא ככל היוצא מפיו יעשה ואז יהי' תיקון לדיבור הזה. שאומרים בשם האר"י ז"ל על מאמרם ז"ל היתרי נדרים פורחים באויר: כי מיד שנודר לא נודע דיבור זה אם יהי' אמת או לא לכן אי אפשר לאותו דיבור לבוא לקדושה ולא לסט"א ופורח באויר, כי אין לו מקום עד שמקיים הדיבור ונעשה אמת ובא למקומו. (עריבי נחל בא)

"נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים אחר תאסף אל עמך" (לא, ב)
 הקושיה מפורסמת, למה תלה הקב"ה את מיתת משה במלחמת מדין, לאמר "נקום נקמת וכו' אחר תאסף אל עמך". ועוד קשה, הגמרא מבארת מדוע שלח משה את פנחס להלחם ולא הלך בעצמו, משום "בור ששית ממו מים אל תשליך בו אבן", כי משה נתגדל במדין. אבל תימה היא, וכי הקב"ה אינו יודע זאת, ומדוע ציווה שילך לנקום בהם.

אלא, איתא בגמרא "שלשה קלי עולם כשלשה חמורי עולם, לומר לך, ירובעל (הוא גדעון) בדורו, כמשה בדורו, בדת (הוא משמשון) בדורו, כאהרן בדורו יפתח בדורו, כשמואל בדורו" (ראש השנה כה, ב). ולכאורה, מדוע מנו והשוו שלשה אלו זה כנגד זה, ולא הסתפקו באמירת הרעיון גרידא. אלא, תירצו חכמי הקבלה, כי נשמת גדעון היתה ניצוץ מנשמות משה רבנו, ולפיכך מצינו שהיה מלמד סניגוריה על ישראל, כדכתיב יופץ אליו הי' ויאמר לך בכחך זה, שלמדת סניגוריה על בני, כמשה רבינו שגם לו היתה מדה זו. שמשון היתה נשמתו ניצוץ מנשמת אהרן הכהן, לפיכך היה נזיר ולא נטמא למתים, ויפתח היה ניצוץ נשמת שמואל הנביא, הגם שהיה קודם לו. לפיכך מדקדקת הגמרא להשוות דוקא שלשה אלו כנגד שלשה אלו.

ידוע גם שמלחמת גדעון היתה נגד המדינים. לכך דקדק הכתוב בלשונו "נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים, אחר תאסף אל עמך", רצה לומר, רק אחר שתאסף אל עמך – היינו על ידי גדעון, שהוא ניצוץ נשמתך – תקיים את

פנינים לפרשה

"זה הדבר אשר צוה ה'..."
"משה נתנבא (שמות יא) בכה אמר ה'... והנביאים נתנבאו בכה אמר ה', מוסף עליהם משה שנתנבא בלשון זה הדבר". (רש"י, מספרי)

מה בין נבואה ב"כה" לנבואה ב"זה". שאר הנביאים התנבאו רק באספקלריא שאינה מאירה, דהיינו, כמראה של זכוכית, שאין האדם עצמו נראה בה ורק הצל שלו משתקף בה. כי מכיון שלא היה גופם מזוכך כמשה, לא זכו לראות את דבר ה' עצמו, רק את הצל שלו. "לא כן עבדי משה... פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות", דהיינו, שנתנבא באספקלריא המאירה, שהיא זכוכית שקופה המאפשרת לחזות בגוף הדברים עצמם. שכן משה גופו המזוכך, היה מסוגל לשמוע את דבר ה' ללא שום מחיצה או מסך של ערפל. מעתה מובן אפוא שרק הוא יכל להתנבא בלשון "זה הדבר", שמשמעו כמי שמצביע ואומר "זה הדבר ה' ציוה ה'", ממש כפי ששמעתי מהקב"ה, מה שאין שאין כן שאר הנביאים שיכלו רק לומר "כה אמר ה'", 'כה', ולא 'זה' ממש. (רבי חיים מוולוז'ין)

ספרי

באופן אחר: בגמרא (סנהדרין פט, א) מבואר, שנביאי אמת אינם מתנבאים בסגנון אחד, להבדיל מנביאי שקר. אשר מזה הבין יהושפט בנביאי אחאב שאינם נביאי אמת, משום שנתנבאו בלשון אחד. ולכאורה אינו מובן, דאדרבא, נביאי אמת מקבלים ממקור אחד, וראוי אפוא שיתנבאו בסגנון שוה.

אלא, שנביאי ישראל אינם מקבלים הנבואה בלשונה, מלה במלה, מפי ה', כי אם רק את הענין בכללו, ואילו הנביא עצמו מביעה לפי כחותיו ותכונותיו. ומאחר שכשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות, לא יתכן שיתנבאו בסגנון אחד, וממילא כל אחד מטביע את חותמו בדבריו. לא כך התנבא משה רבינו, רק כיון שקבל הנבואה מהקב"ה, מסרה אף הוא לעם כלשונה, בלא לשתף משהו מאישיותו הפרטית, כי שכינה מדברת מתוך גרונו. זה ההבדל בין נבואה ב"כה אמר ה'" לנבואה ב"זה הדבר".

בפרשת נדרים יש גילוי מיוחד על כחו של האדם לחדש על עצמו חיובים ואיסורים כרצונו. אי לכך עלולים לעלות על הדעת, כאילו משה רבינו במסרו את התורה לישראל, הטביע אף הוא בה משהו מאישיותו וחותמו, חלילה.

לכך הדגיש הכתוב דוקא כאן, שמשה נתנבא ב"זה הדבר", נבואה שהיא מלה במלה מפי ה', ללא כל חותם אישי ופרטי. (רבי יעקב קמנצקי)

"איש כי ידור נדר לה'" (ל, ג)
 מחלוקת היא בגמרא על הנודר נדרים, אחד אומר שנקרא קדוש, ושני אומר שהרי זה בנה במה (ראה נדרים כב, א). מצינו גם במשנה (נדרים ט, א) שהנודר בלשון "כנדרי רשעים" נדרו נדר. ופירש הר"ן שם, שהיה כבר לפניו וביקש לאסרו על עצמו, ונקרא "נדרי רשעים", משום שאין ראוי לעשות כן, והרי הם רשעים לאותו דבר. נשאלת השאלה, היאך ניתן להבין מחלוקת שכזו, באופן כל-כך קיצוני, שלמאן-דאמר אחד הנודר הוא קודש, ולמשנהו הרי הוא רשע, וכאילו בנה במה.

ברם, איתא במסכת חולין (קה, א) שמר עוקבא אמר על עצמו, שהוא חומץ בן יין לעומת אביו, כי אביו היה מקפיד לא לאכול גבינה אחרי בשר, עד עשרים וארבע שעות אחר-כך, ואילו הוא בסעודה הבאה כבר אוכל גבינה. ותמוה, וכי מר עוקבא לא יכל לנהוג כאביו, ולהתגבר ולהתאפק עד למחר. אלא, אביו של מר עוקבא חש בעצמו שאם יאכל גבינה ביום שאכל בשר, יגרום לו הדבר להפסד רוחני ולירידה במעלתו, לא כן מר עוקבא שלא הרגיש כך בעצמו, וממילא לא ראה צורך לנהוג כך. ואילו לחקות את אביו במעשהו סירב, כי החיקוי דבר מגונה הוא, ויש בו משום גאוה ויוהרא בלבד.

כיוצא בזה נראה לבאר, שמחלוקת החכמים על הנודר נדר בעצם אינה מחלוקת כלל. אלא אחד אמר, שאם אדם מרגיש בעצמו שאם יאכל איזה מאכל תהיה לו ירידה רוחנית, הרי הוא נקרא קדוש, אם ידור עצמו הימנו. בא השני והשלים דבריו, כי מי שנודר סתם ואינו צריך לכך, נקרא רשע. כי מדוע שלא יהא די לו במה שהתורה אסרה, עד שבא להוסיף על עצמו, על כרחך שרק גאוה מדברת מתוך גרונו. (מפי רבי אהרן בקשט)

"זה הדבר" (ל, ב)
 ואמרו בספרי שכל הנביאים התנבאו בכה אמר ה', היינו שכל הנביאים בעת שמקבלים נבואתם אין הנבואה מבוררת אצלם רק יש לה דוגמה ושייכות לתכונות המקבל. מוסיף עליהם משה רבנו ע"ה שנתנבא בזה הדבר, היינו שזה הדבר קיבל משה רבנו מהשייכות כמו שהוא בעצם. ויש לומר שזהו ענין מאמרם שבאומות העולם קם כמשה, והוא בלעם שכל

"נקום נקמת בני ישראל מאת המדיינים", אבל כעת לא תעשה זאת אתה בעצמך, שכן "בור ששתית ממנו מים אל תשליך בו אבן". (בשם רבי יששכר משושן מאוסטרופולי)

ספרי

בטעם הדבר שמיתת משה היתה תלויה במלחמת מדין, נראה לבאר כך יסוד ידוע הוא בהנהגת הבריאה, שכל זמן שיש כוחות טומאה בעולם צריך שיהיו כנגדם כוחות של קדושה, "זה לעומת זה עשה אלקים". על דרך זו ביאר הגר"א דברי הגמרא (יומא סט, ב) שכאשר בוטל יצר הרע לעבודה זרה, פסקה נבואה מישראל. ולכאורה מה הקשר בין השניים. אלא, שכל עוד היתה טומאת העכו"ם בעולם היו צריכים גם לכח הנבואה שיהא כנגד כחות הטומאה, וכיון שבטלה עבודה זרה שוב ניתן לבטל הנבואה. כך כל זמן שכח הטומאה של בלעם היה בעולם, אי אפשר היה שמשוה יסתלק מן העולם, משום שצריך היה את כח הקדושה של משה רבינו כנגדו. רק משהגרוהו לבלעם בחרב, שוב ניתן לקיים "ואחר תאסף אל עמך". (מפי רבי יעקב יצחק רודמן)

ספרי

כיוצא בזה איתת מפי הגר"ר יוסף חיים זוננפלד: בלעם הרשע, גילם בכל מהותו את כח הטומאה, המנוגד לכח הקדושה והטהרה של משה רבינו, אדון הנביאים. דבר זה היה בלתי אפשרי, שכח הקדושה יסתלק מן העולם, וכח הטומאה בדמותו של בלעם הרשע ישאר לשלוט בו. לכך היה נחוץ להקדים סילוקו של בלעם הרשע מן העולם, במלחמת מדין, קודם להסתלקותו של משה רבינו. (מפי רבי יוסף חיים זוננפלד)

"אלף למטה אלף למטה לכל מטות ישראל תשלחו לצבא"

(לא, ד) בשיחת חיזוק שנשא המשגיח דישיבת מיר, בעיר קובה שביפן תחנה בנתיב הבריחה וההצלה של בני הישיבה מן התופת, ייחס את דבריו לענין תפילה ככלי זיין במלחמה. היה זה בשבוע פרשת מטות, שנת תש"א והמשגיח פתח במקרא שלנו, "אלף למטה אלף למטה לכל מטות ישראל תשלחו לצבא".

אומר המדרש "יש אומרים, אלפים מכל שבת ושבת שלח, ויש אומרים שלשת אלפים מכל שבת ושבת, שנים עשר אלף חלוצי צבא ושנים עשר אלף לשמור את הכלים... ושנים עשר אלף לתפילה" (תנחומא פ"י מטות). ולכאורה מה היה מקום כאן לתפילה, הלא מלחמת ה' היתה זאת "לנקום את נקמת ה' במדיינים, כלשון הכתוב. על כרחך אתה למד, שתפילה היא הכלי זיין של עם ישראל מכל מלחמה שהיא.

הן הן הדברים שאמרו חז"ל, והבואו ברשי"י על הפסוק "ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב": "הוא בא על ישראל, והחליף אומנותו באומנותם, שאין נושעים אלא ביהם על – ידי תפילה ובקשה, ובה הוא ותפס אומנותם לקללם בפיו, אף הם באו עליו והחליפו אומנותם וכי". הוי אומר, שהתפילה היא כלי אומנותנו, ממש כשם שהחרב היא כלי זינים של האומות.

זאת ועוד למדים אנו, עד כמה אכן גדול כח התפילה במלחמה. כי הנה מנין הנשלחים למלחמת מדין לשם תפילה היה שנים עשר אלף איש, ממש כמספר חלוצי הצבא האוחזים בנשק. כל זאת כדי שלא להעניק משקל יתר לאנשי הצבא, ויבואו הבריות לטעות שהושג הנצחון יותר בזכותם, מאשר

בזכות המתפללים. כי על כן, האמת היא שכשם שאי אפשר למלחמה בלי לוחמים, כך לא ניתן לנצח בלא המתפללים. (מפי רבי יחזקאל לוינשטיין)

"וישלח אותם משה אלף למטה לצבא אותם ואת פנחס בן אלעזר הכהן לצבא"

(לא, ו) רש"י אומר "מפני מה הלך פנחס, ולא הלך אלעזר, אמר הקב"ה מי שהתחיל במצוה, שהרג כובי בן צור, יגמור". מה פשרו של יסוד זה, שהמתחיל במצוה, אומרים לו גמור.

אלא, אינו דומה דבר הנעשה חלקים חלקים, לדבר הנעשה בחטיבה ובשלמות אחת. אם כמה אנשים משתתפים לעשית מצוה אחת, הרי היא נעשית חלקים חלקים, לא כן אם המתחיל בה הוא גומרה, הרי נעשית המצוה בשלמותה, ולפיכך שוה היא הרבה יותר. היא הנותנת שדוקא פנחס נשלח לנקום נקמת בני ישראל מאת המדיינים, ולא אחר. (מפי רבי חיים שמואלביץ)

"וידבר ד' אל משה לאמור. נקום נקמת בני ישראל מאת המדיינים, אחר תיאסף אל עמך"

(לא, א.ב) נקמת בני ישראל – ומשה אמר נקמת ד'; ובזכות מסירות נפשם זכו לסייעתא דשמיא להגיע למדרגת נקמת ד' ולכן נתנו דמם לה'. וכ"ל יענת ומצאת; בזכות היגיעה זוכים להרבה יותר מזה למציאה. (שפ"א)

מאת המדיינים – והרי המואבים קדמו שנאמר זקני מואב וזקני מדין מואב תחילה, אלא שלמוואבים היתה סיבה ויגר מואב, אך למדיינים לא היתה כל סיבה. אחר תיאסף. אינני מתחרט על שבועתי לכן לא תביאו, לכך נאמר פרשה זו אחרי פרשת נדרים. (ר' בחי"י)

נקום נקמת בני ישראל מאת המדיינים – ולא מאת המואבים, כי המואבים עדיין לא ניתמלאה סאתם ולא בא קיצם, כאשר ניבא עליהם בלעם אראנו ולא עתה אשורנו ולא קרוב, ועוד כי מואב מדאגה עשו כי היו יראים. (בכור שור)

אחר תיאסף – שלא יחשדו במשה שלא העניש המדיינים בגלל שישב בארצם לכן נעשתה הנקמה בחייו של משה. נקמת בני ישראל. הקב"ה חש לדמם של ישראל שמתו במגיפה בעטיו של החטא. נקמת ד', משה ובני ישראל חששו לחילול שמו ית'. (אלשיך)

"ויאמר משה אל העם לאמור, היחלצו מאתכם אנשים לצבא, ויהיו על מדין לתת ניקמת ד' במדין"

(לא, ג) היחלצו מאתכם – היחלצו מכל נגיעה פרטית ותמסרו עצמכם למלחמה בלבד. (שפ"א)

היחלצו מאתכם – מי שבטוח בעצמו שנקי הוא מחטא ל מחשבת זימה, מי שידוע בעצמו שהוא בר לבב ונקי כפיים. לאמרו. זה גילוי עריות, צריכים החלוצים להיות נקיים מחטא. (אוה"ח)

לתת נקמת ד' במדין – הקב"ה אמר למשה נקמת בני ישראל; על זה שהחטיאו את בני ישראל לקב"ה כאילו מחל להם אבל לא מחל להם שגרמו למיתת עשרים וארבע אלף מישראל; והיות שמיתתו של משה היתה

קשורה במלחמה זו לו הי' אומר נקמת בני ישראל היו אומרים בני ישראל שהם מוחלים על נקמתם בשביל להרחיק מיתתו של משה, אולם משאמר להם נקמת ד' לא דחו הדבר. (כלי יקר)

"וימסרו מאלפי ישראל אלף למטה, שנים עשר אלף חלוצי צבא"

(לא, ה) ויימסרו מאלפי ישראל – מסרו עצמן להריגה על ישראל, שהיו צדיקים וכשרים ומסרו נפשם על הדבר. דבר אחר בוא וראה חיבתם של רועי ישראל, עד שלא שמעו שמיתתו של משה מתעכבת למלחמת מדין כתיב בהם עוד מעט וסקלוני; מששמעו שמיתתו של משה מתעכבת למלחמת מדין התחילו מתחבאין ונמסרו בעל כרחם ויימסרו. (ספרי)

הענין כי דברי ריבות שיש לישראל עם רועיהם משתמע לשני אנפין, אחד לרעה והשני לחשיבות, שמחשיבין את רועיהם כאילו היו אביהם, ומשראינו שבשעת מיתתו לא רצו ללכת נתגלה למפרע שכל שרבו עמו הי' מצד מעלה שהחזיקו אותו לאב. וכן ראוי להחזיק כל רועה נאמרן לאב ופטרו. (הכוה"ק)

"ויקצוף משה על פקודי החיל שרי האלפים ושרי המאות הבאים מצבא המלחמה"

(לא, יד) ויקצוף משה – ולמה קצף עליהם והלא לא ציום להרוג כל נקבה. ויש לומר שדבר זה הוא שכלי כי הן הנה היו לבני ישראל בדבר בלעם, ומאחר והשכל נותן חייב האדם להיות משכיל מעצמו. (שלי"ה)

ויקצוף – מכאן אמרו הו מתונין בדין שלא יהא האדם קפדן; שכן מצינו במשה אבי הנביאים על שהקפיד שעה אחת שכח את דבריו קל וחומר לשאר בני אדם. (מדה"ג)

"ויאמר אליהם משה החייתם כל נקבה"

(לא, טו) החייתם כל נקבה – וחשבתם אולי כמו עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית כך מדיני ולא מדינית; הן הנה היו לבני ישראל. הן פיתו את בני ישראל. (כלי יקר)

"הן הנה היו לבני ישראל בדבר בלעם למסר מעל בדי' על... בעדת ד'"

(לא, טז) בדבר בלעם – שהחליק לשונו לישראל, לא הביט אוון ביעקב, שהקב"ה כביכול אינו רואה מעשי האוון של ישראל ועל ידי זה ניתפתו לחטוא; בעוד שחז"ל אומרים שהאומר שהקב"ה ותרן הוא יוותרו דמיו; ודבר זה הוא גדר בפני החטא. (רמב"ם אבות)

"וכל הטף בנשים אשר לא ידעו משכב זכר החיו לכם"

(לא, יח) החיו לכם – ואמרו ביבמות החיו לכם לנשים. וכן הנאמר על רחב ומשפחתה שהחי יהושע, אמרו במגילה שנתגיירה ונשאה יהושע לאשה. (טעמא דקרא)

"ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא הבאים למלחמה זאת חוקת התורה"

(לא, כא) אשר ציוה ד' את משה" מלחמה – והרי באו ממלחמה, ולמה נאמר למלחמה, אלא שגיעולי נכרים הם מלחמה שני. (שפ"א)

זאת חוקת התורה – טומאת אדם וטומאת כלים ולא מצינו כזאת אחר מלחמת סיחון ועוג. לדעת הרמב"ן היתה ארץ סיחון ועוג נחלת ישראל וכל ישראל היו מעורבין במלחמה וטומאה הותרה בצבור, ומדין אינה נחלת ישראל ורק שנים עשרה אלף איש היו מעורבין במלחמה. ודנו האחרונים בדברים אלו.

חוקת התורה – דיני טהרת כלים, ואותו לשון אצל פרה אדומה, וכדברי הרמב"ם: דבר ברור וגלוי ששהטומאות והטהרות גזרת הכתוב הן.

"לא נשוב אל בתינו עד התנחל ישראל איש נחלתו" (לב, יח)

לא נשוב.. עד התנחל ישראל – אמרו במס' ב"ב שבני העיר שנגנב להם ספר תורה אין דנין בדיני אותה העיר משום שהם נוגעים בדבר ובעת חלוקת הארץ היו בודאי גם כן משפטים בענין הנחלאות והיו כולם נוגעים בדבר מלבד בני גד ובני ראובן שקיבלו כבר נחלתם בעבר הירדן, לכן צריכים היו להשאר בארץ ישראל עד התנחל ישראל איש נחלתו שהם היו דיינים כשרים לדון עניני הנחלאות בין איש לרעהו. (מהר"ל דיסקין)

צרוך את המדינים

"זהו שאמר הכתוב לא יגרע מצדיק עיניו, שהיה משה רבינו מתאוה לראות בנקמת מדין קודם שימות, ועל משה נאמר ישמח צדיק כי חזה נקם" (מדרש)

משל: לאדם עשיר אחד שהיה לו בן שהיה חומד ומתאוה כל היום לשתות יין והיה עסוק בשכרות כל היום. לימים בא חכם אל העיר ודבר עימו אבי הנער אולי ימצא תרופה לבנו. והחכם הזה עשה מה שעשה, דיבר על ליבו של הבן כמה וכמה פעמים בטוב טעם ודעת ולאחר כמה זמן החזירו לאביו ואמר לו שמעתה בנו כבר שונא את היין. והנה האב עם כל ההבטחות שהבטיח אותו חכם לא הכניס לביתו יין כדי לא להעמיד את בנו בנסיון והבן אכן לא ביקש לשתות יין. לימים רצה האב לנסות את בנו ואמר לו שילך לבית היין וימלא לו משם כד יין. הבן הגיע לחנות והריח את היין ויחם אבן וישבר את כל כלים הסדוקים שם. והמוזג רץ בחמת אפו לאבי הנער ואמר לו ראה מה עשה בנך לי. אך האב אמר למוזג: אני אשלם לך הכל. שמח אני במה שעשה בני כי עתה נתברר לי באמת כמה שנאה שונא בני היקר את היין.

ונמשל: משה רבינו התאוה לראות בנקמת מדין – הוא רצה לראות אם בניי שונאים באמת את דברי הנבלה שעשו מדין. כי אם יש בליבם עדיין חלק מן התאוה – לא יוכלו לעמוד בפניה בעת מלחמה, והם יעמדו שם ברפיון ידיים כי ליבם יהיה דווי איך שוברים כלי זה עם יין.

אך כאשר ראה משה רביו את אכזריות הלוחמים – היה לו הדבר לאות ולמופת על שנאתם למדין ובודאי נטהרו מכל חמדה ותאוה עליו אמר הכתוב "ישמח צדיק כי חזה נקם" (משלי יעקב)

על מה אבדה הארץ על עזבם את תרתי – לימי בין המצרים

משל: לאדם חלוש שהרופא הזהירו שלא יכנס לבית המרחץ כיון שהחום והזיעה קשים לו ועלולים לסכן את נפשו. לימים עבר ליד בית מרחץ ולא יכול היה להתאפק ונכנס לשם והתרחץ בו. הוא שהה שם עד שנחלש מאד ונטה להתעלף, אך הוא הצליח לאזור את שארית כוחותיו ונחפו ללכת את המקוה הקר כדי להשיב נפשו במים הקרים. לאכזבתו מצא את המקוה הקר נעול.

ביאושו החל קורא לעזרה. מיד חש אליו מישהו והחל להזליף על פניו מים קרים מספר שבידו, היתכן שבשעה זו יטיח האומלל החולה בני מצילו מה בצע לי בטיפות המים, חפץ אני דוקא במקוה שלם שיצנן כל גופי, אטו בשופטני עסקינן שנים יודעים שגם טיפות בודדות של מים קרים – הם חיים ממש לנפש הנוטה להתעלף.

נמשל: יש אברכים שמתוך כורח השעה הפסיקו עסקם בתורה לחלוטין ואינם מצטרפים לחבורה של לומדים בביהכ"ס שלומדים בכל יום דף גמרא או פרק משניות בטענה כי אינם יכולים ללמוד כל היום כמקודם. וכידוע נמשלה תורה למים ואדם הלומד הרבה תורה בונה לעצמו מקוה שלם של מים קרים שמסוגלים לצנן לגמרי את אש היצר ולקטול לגמרי את תגבורת הדינים. אך אם במקרה אינו יכול לפי שעה לשקוד על התורה ולפלפל בה האם משום כך ירחיק מעליו את הטיפות המולפות בצורת דף גמרא או פרק משניות אשר גם הם מסוגלות לצנן מעט את רתיחת אש היצר ולהחליש את תגבורת הדינים? (הח"ח חיינו ופועלו)

הליכות והלכות

הלכות תשעת הימים

השנה שחל תשעה באב ביום ראשון נפסק שאין חומרות של 'שבוע שחל בו' ולכן נשארו רק הדינים הנוהגים מר"ח.

משנכנס אב ממעטים בשמחה, ומי שיש לו דין ודברים (כגון משפט) עם הגויים ינסה לדחותם עד לאחר חודש אב ולכלל הפחות עד לאחר ט' באב.

דיני בשר ויין – נהגו שלא לאכול בשר ולא לשתות יין החל מר"ח ועד תשעה באב, ולפי מנהגי הספרדים מותר ב"ח עצמו (מנהג אשכנז לאסור גם ב"ח) וכן מין ענבים אסור. ובשבתות מותר בבשר ויין, ואפילו בשבת שתאריכה הוא ט' באב.

בשר, פירושו כל תבשיל בשרי אפילו אם אין בו כרגע בשר, וכן עוף או מרק עוף גם הם בכלל האיסור, דגים מותרים, וכן אוכל פרווה שבושל בכלי בשרי מותר (לאשה מותר לטעום מהאוכל הבשרי שמכינה לשבת חזון, אך צריכה לפלוט אותו מיד לאחר הטעימה).

דין מוצאי שבת – בהבדלה במוצ"ש מנהג הספרדים הוא שמותר לשתות את היין ואין צריך ליתן לקטן לשתות את יין ההבדלה, והאשכנזים נוהגים לתת לקטן, ואם אין קטן – יש ששותים היין ויש שמבדילים על חמר מדינה.

בשר שנותר משבת מותר באכילה בסעודה רביעית בלבד, בתנאי שאין יכול לשומרו לאחר זמן (כגון להקפיאו במקרר וכדומה).

דיני כביסה – למנהג הספרדים דין זה שייך רק בשבוע שחל בו תשעה באב וכאמור השנה

אין נוהגים דינים אלו ולמנהג אשכנז החל מר"ח. (והשנה כאמור אין דין שבוע שחל בו תשעה באב).

אין לכבס ולא ללבוש בגדים מכובסים בימים אלו (כל אחד לפי מנהגו) ורק אם לבשו זמן קצר לפני כן מותר. ולכן כדאי להכין בגדים דהיינו שילבש זמן קצר לפני האיסור (לפני שבת לספרדים, או לפני ר"ח לאשכנזים) ואז יהי מותר לו ללבוש אותם בימים אלו. ואם שכח יש עצה שבליל שבת ילבש בגד, וביום שבת יחליף לבגד אחר ובשבת אחר הצהריים יחליף שוב (בתנאי שיפשוט בגדיו בכדי לנוח, שאינו ניכר שמכין בגדיו לצורך יום חול). אך בחול מותר להכין ישירות, שילבשם זמן קצר ואחר כך יפשוט את הבגדים.

בגדים כולל אפילו מגבות וגרבים ("אור לציון"), ולענין מגבת מספיק פעם אחת לשימוש, לגבי גרביים אם לא הכין ויש ריח רע מותר להחליף. ומובא בשם הר"ח זוננפלד זצ"ל שגרביים מותרים גם אם לא הכין מראש (ובתשעה באב עצמו לכו"ע אסור גרביים נקיות, ולכן יכין מראש כיון שאם לא יכין יצטרך ללכת יחף וגדול כבוד הבריות!!!).

בגדי קטנים – מותר לכבס לקטנים מגיל חמש ומטה, ויש מחמירים רק לילדים עד גיל שלוש ולגדולים יותר יש להכין מראש וגם לאלו שמותר להם יכבס רק הצריך לו ולא הרבה יותר.

מסירה למכבסה – אין מוסרים בגד לכובס גוי בימים שאסורים בכיבוס.

דיני גילוח ותספורת – למנהג האשכנזים החל מ"ז בתמוז לא מתגלחים ולא מסתפרים, ולדעת מרן רק בשבוע שחל בו תשעה באב, ואולם הבן איש חי כתב שראוי להחמיר מ"ז בתמוז. ציפורניים מותר לקצץ בערב שבת חזון ויש מתירים בכל השבוע.

תפירה ולבישת בגדים חדשים – החל מר"ח אין ללבוש בגדים חדשים כלל, ואפילו לא נעליים וגרבים חדשות. וכמובן שאין לתפור בגדים חדשים, אולם אם החל החייט לתפור קודם לכן יכול להמשיך, כמו כן מותר לתקן בגד ישן שנקרע. נהגו שלא לארוג או לסרוג או לרקום מר"ח ואילך ורק חייט או תופרת מקצועיים מותרים באלה.

דיני רחיצה – לפי מנהגי הספרדים נהגו להתרחץ ואוסרים רק בשבוע שחל בו תשעה באב. אולם רבים נהגו כדעת הי"ב איש חי זצ"ל שלא להתרחץ החל מר"ח אב. במשך השבוע נהגו להתרחץ רק במים קרים (פושרים) להסרת הלכלוך בלבד וכן מנהג אשכנז, ומותר גם בערב שבת חזון להתרחץ לכבוד השבת, בין לאשכנזים ובין לספרדים, החל מר"ח אב ממעטים במשא ומתן ובקניית חפצים ובגדים, ורק דברים שלא יוכל למצוא לאחר תשעה באב, או שמתחנן לאחר תשעה באב ולא יספיק לקנותם לאחר הצום, מותר לקנותם.

ויהי רצון שיהפוך הקב"ה ימים אלו לששון ולשמחה, בבנין בית מקדשנו ותפארתנו, אמן.

מעשה חכמים

ההלום המדהים: הקדוש הרב סגל ביקש להחזיר 14 שקלים למשפחת ייין

לפנינו סיפור מופלא ששמענו ממקור ראשון הממחיש באופן נורא שהמשפט לאלוקים

משל ונמשל

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T. 845-352-7474 F. 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St.	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי הכמים מוסלגים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T. 525-55589-8756 F. 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב

הלומדים בעמל וביגיעה ובחתימה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הנון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה, לא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכו למצוות. 845.352.7474

כסף, והבן הזה, שהיום הוא כבר אב למשפחה גדולה, עם 8 ילדים, השיב מיד בחיוב... וסיפר לאימו דברים כהווייתן, ומעשה שהיה כך היה:

לפני 24 שנים יצאנו כל ילדי כיתה ז' לטיול. המנהג בחיידר היה שרק לאחר שהילד מביא כסף לטיול, רושם אותו הרביה סגל ברשימת התלמידים המורשים לצאת לטיול. גם אני הבאתי כסף מההורים, אבל להפתעתי כאשר תמה ההרשמה, והרב סגל הקריא את שמות התלמידים, לא נכללתי ברשימה... יכשהבעתי את פליאתי על כך בפני הרב סגל, השיב לי שאם אינך רשום, מן הסתם לא ששילמתי, אבל בין כך ובין כך הבאתי כסף בשנית.

כך סיפר הבן ויין לאימו, שהעבירה את המידע למשפחת סגל. הסכום שנידרש אז מן התלמידים, לפני 24 שנים, כדי להצטרף לטיול עמד על 10 לירות. עמדה לו זכותו של הנרצח הקדוש, היידי, להתגלות בחלום לקרוב המשפחה, ולבקש ממנו שישב את החוב למשפחת ויין. החישוב השמימי של 10 הלירות דאז, והפרכתו למטבע הנוכחי, היה 14 שקלים... והוא שהזכרנו בתחילת הדברים על ציור אמיתי של דין ומשפט בשמים. מה שצריך להוסיף הוא שהרב סגל התגלה בחלום בתאריך שבו התקיים הטיול ההוא, בסביבות ל"ג בעומר. מדהים.

(עלינו לשבח עמ' עב-עד)

בפניו את הדלת, ולוקח אותו אחר כבוד אל ארון הספרים שבסלון הדירה, מוציא מתוך אחד המדפים מעטפה, שעליה הספרה 5, ומבקש ממנו להחזיר 14 שקלים למשפחת ויין!

החתן, ת"ח מפורסם ועמל בתורה בצורה מופלגת, מספר שכאשר התמהמה קצת במילוי השליחות, אמר לו הרב סגל בחלומו, בשפת האידיש: נו, לך כך כבר!

מיד כשהתעורר משנתו, התקשר אל חותנתו, האלמנה סגל תחי', ומסר לה את פרטי החלום, שהיה נשמע מסתורי... בתחילה לא ידעו אפילו מי היא משפחת ויין, אבל לאחר בירור קצר נודע שבבית הכנסת של כולל הלפרין, הסמוך לכולל חזון איש, שם התפלל הרב סגל היידי בשבתות, יש משפחה העונה לשם זה.

משנשאל אבי המשפחה האם הוא זוכר שהרב סגל היה חייב לו 14 שקלים, אימך הלה את מוחו, אבל לא נזכר בשום אופן ימה שברור, שאם יש חוב כזה, הרי בודאי שאני מוחל על כך בלב שלם, אמר.

הגב' סגל מספרת שלמשפחת ויין היו כמה בנים שלמדו אצל בעלה בת"ת 'תורת אמת'. האמא לבית ויין שאלה גם את בניה האם המלמד האהוב היה חייב להם כסף, וכולם השיבו בשלילה.

בכך תם לכאורה הסיפור, ואיש לא הצליח לעמוד על פשר החלום.

'לא נכללתי ברשימה'

לא עוברים כמה ימים והגב' ויין מתקשרת אל האלמנה סגל ובפיה דברים מדהימים. היא סיפרה שאחד מבניה הוא אדם עסוק מאוד, וכאשר ערכה אצל הילדים את הביורר בדבר החוב, לא הצליחה לתפוס אותו ולשוחח עימו על הנושא.

היום נזכרתי, מספרת האם, שבעצם בן זה עדיין לא אמר לי תשובה בנושא.

התקשרתי אליו שוב, והפעם תפסתי אותו בטלפון, ושאלתי האם הרב סגל היה חייב לך

הוא, ומעניק לנו דוגמא חיה למשפט המתנהל בשמים.

אי אפשר היה לפרש את ההודעה שהתקבלה אצל משפחת הרב חנוך סגל היידי אלא רק בצורה של 'מסר שמימי' וראיה מובהקת למידת ההקפדה שיש בשמים על כל פרט ופרט שאדם עושה בימי חייו.

בני משפחתו של הקדוש הרב סגל, שנהרג בפיגוע בקו 2 בקיץ תשס"ג, מעידים שיסוד היסודות עליו מתחנך ומתגדל כל ילד יהודי, לפיו יש דין ויש דין, והאלוקים יביא במשפט על כל נעלם, קיבל אצלם משמעות מיוחדת ומוחשית מאוד, לאחר ה'התגלות' של אביהם.

בהיותו מלמד ותיק ואיש חינוך נודע, שכיח למעלה מ-40 שנה כמחנך כיתה ז' בת"ת 'תורת אמת' בבני ברק, גרם דבר הירצחו לזעזוע רב בקרב משפחות רבות של ת"ח.

'הכיתה של הרב סגל', היה בבחינת חלום מתוק, עליו התרפקו בגעגועים מאות רבות של גדיים גם לאחר שנעשו תיישים. 'השיעור של הרב סגל', היה יסוד שעליו הושתתו מגדלים של תלמידי חכמים. 'החינוך של הרב סגל', היה האילן שפירותיו הפזורים בארבע כנפות הארץ, ניכרים בטביעות עין.

המוני תלמידים הוציא האיש מתחת ידו, שידעו ש'הרביה סגל' אינו 'עוד' מלמד אחד מרבים, אלא איש חינוך מיוחד במינו, שגם קסת-הסופר הברוכה ביותר לא תצליח להוציא מתחת ידה בביטוי נאות את כל מה עשה ופעל בימי חייו.

מוציא מעטפה מתוך אחד המדפים
הסיפור המופלא התרחש בסביבות ל"ג בעומר, והותיר רושם עצום על כל מי שמע אותו, והעניק עידוד רב לבני המשפחה, שיראו בעליל שאביהם חי וקיים, והוא רק עבר דירה...

המדובר באחד מחתניו של הרב סגל היידי, שראה בחלומו שהנה הוא מגיע לבית משפחת חותנו, ויבעל הבית, המלמד הידוע, פותח

הילולא דצדיקיא

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
כו תמוז	כה תמוז	כד תמוז	כג תמוז	כב תמוז	כא תמוז	כ תמוז
רבי שלמה נאנצפריד מח"ס קיצור שלחן ערוך שקיעה 8:15	רבי אריה לייב בעל השאנת אריה	רבי יעקב עובדיה אבי ה'ראש"ל'	רבי משה קורדובירו מח"ס אור יקר	רבי רפאל שמואל אלבאן מח"ס הלכה למשה	רבי שלמה מחלוקה מח"ס מרכבת המשנה על הרמב"ם	רבי אברהם חיים נאה מח"ס קצות השלחן שקיעה 8:21

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה